

LIBRIS eller Libris? InfoTrend eller Infotrend?

Om språkvård i biblioteksvärlden

LIBRIS eller Libris? DOAJ eller Doaj? BTJ eller Btj? Biblioteksvärlden kan ha versalproblem med sina initialförkortningar. Det är den inte ensam om. TV eller tv, ICA eller Ica, TCO eller Tco, DNA eller dna?

Versalerna blir allt vanligare, men det svenska skriftspråket är i grunden gement. Vi föredrar liten bokstav i många fall där andra språk, inte minst engelskan, har stor bokstav – t.ex. vid nationalitetsadjektiv. Svenska språkvårdare har därför haft åtskilliga anledningar att diskutera problemet. De är eniga om följande.

Till att börja med måste man avgöra om initialförkortningen är ett namn eller ett vanligt substantiv. I det senare fallet ska man helst använda små bokstäver genomgående: tv, cd, dvd, prao, sms, dna. Undantaget kan vara ett första etableringsskede när förkortningen är obekant. Det kan vara motiverat att till en början skriva ADHD eller DAMP, så att läsaren begriper att det är förkortning man möter. Detta etableringsskede bör dock vara ganska kort. I dag rekommenderar Svenska språknämnden exempelvis it, inte IT, även om det allmänna bruket ännu släpar efter vid detta ord.

Om initialförkortningen är ett namn blir skrivsätten annorlunda. Då måste man skilja på om varje bokstav uttalas för sig, eller om förkortningen har orduttal. Vid orduttal ska som vid alla andra namn bara första bokstaven vara versal: Nato, Jusek, Opec. Uttalats varje bokstav för sig skriver man versaler genomgående: ABF, PRV, WTO.

Dessa ganska enkla principer kan leda till en del skenbara inkonsekvenser. Det ena fotbollsla-

Vår gästskribent på ledarplats heter Olle Josephson. Han är föreståndare för Svenska Språknämnden, som i samarbete med de övriga språknämnderna i Norden verkar för att bevara och stärka den nordiska språkgemenskapen.

get heter AIK, det andra Gais. Det ena fackförbundet heter Saco, det andra LO. Saco kunde alltså tänkas bli ledsna för att deras namn inte syns lika tydligt som LO. Men det är inget tungt argument: långa namns syns bättre i en text än korta, men för den skull kräver ingen att alla namn ska ha lika många bokstäver. Naturligtvis kan man ibland tänka sig undantag från denna huvudregel, också i detta fall av tydlighetsskäl.

Sådana är alltså språkvårdens rekommendationer som de står att läsa i t.ex. Svenska skrivregler (s. 109) eller Myndigheternas skrivregler (s. 55).

I biblioteksvärlden bör man alltså skriva Libris, Bibsam, Svep-projektet, Epsilon, GNU (om man nu inte säger Gnu), Biblist, Doaj (såvida man inte uttalar varje bokstav för sig, DOAJ) och BTJ. Det ger en uppfattning om uttalet, och texterna blir inte nerlusade med versaler som distraherar blicken.

För just av detta skäl blir versal allt vanligare i initialförkortningar. Ica-handlaren eller de ansvariga för Svep-projektet vill så gärna att deras skötebarn riktigt ska lysa fram ur texten. Därför ömmar de för ICA och SVEP. (Därför har också denna tidskrift den fullständigt regelvidriga stavningen InfoTrend. Omedelbart namnbyte till Infotrend rekommenderas!) En sådan versalprägad text blir både grafiskt ful och framför allt lite svårare att orientera sig i. Inte alltid är namnen viktigast. ”Vi som ska på SVEP-mötet träffas vid ICA kl. 17” är en visuellt misslyckad mening. Vi skriver väl ändå för läsaren och inte för att lyfta fram oss själva?

Olle Josephson